

Millumlandasigling

Í 1979 tók stjórnarkreppa seg upp í Føroyum, eftir at Fólkaflakkurin ferðaði fyrri keppi av einari ferju til millumlandasiglingar í staðin fyrri Smyril. Seinni sama ár gekk Fólkaflakkurin tó við til at keypa Teistan og umframt tað at byggja eitt nýtt skip til millumlandasiglingina. Hetta nýggja skipið kom ongantíð, men seinni fingi vit í staðin Norrunu. Á heyst 1980 settu Javnaðarflokkurin og Tjóðveldisflokkurin í verk millumlandasigling alt árið við Smyril. Hetta elvdi til enn eina stjórnarkreppu og til lögtingsval í úrtíð. Vit fingi eitt borgaraligt landsstýri, og vetrarsiglingin stóðast stutt eftir. Atli Dam og Tummás Arabo, sum vóru av idnastu forsprákarum fyrri millumlandasiglingina, spáddu, at tóku føroyingar sær ikki um reiggj og útbygdu millumlandasiglingina, so fóru aðrir at yvirtaka marknaðin, sum Strandferðslan hevði uppbyggt.

Eftir lögtingsvalið í 1984 fingi Javnaðarflokkurin og Tjóðveldisflokkurin aftur meirlutan í Landsstýrinum, men hvørin teirra hevur grett orð aftur um vetrarsiglingina. Nú er so komið upp á tal at selja Teistan. Eg havi hug at spyrja, um Javnaðarflokkurin og Tjóðveldisflokkurin, og tá serliga Atli Dam, hava givið Fólkaflakkinum rætt í hansara stóðutakan til vetrarsiglingina. Um ikki, so fari eg at heita á hesar báðar flokkar um aftur at seta Smyril í vetrarsigling millum Føroyar og okkara grannalond, soleiðis at vit, sum ikki dáma so væl at flúgva, eisini kunnu hava rimiligar ferðamøguleikar til útlandini alt árið. Og viðvíkjandi útflutningi av feskum og øðrum fiskavörum er ongín flutningsháttur so effektivur og fer so væl við vørni sum trailaraflutningur. Smyril hevur pláss fyrri 21 40 fots trailarum og kundi sostatt útflutt eini 460 tons av fiskavörum í frystitailarum um vikuna.

Smyril Line og Strandferðslan áttu at samstarvast um eina slíka sigling, soleiðis at millumlandasiglingin alt árið varð marknaðarferð undir sama heiti, t.d. Smyril Line. Tað hevði havt við sær, at ferðamannasöngin vildi breiðkast, so sum nógv hava ynskt og mælt til. Kapasiteturin hevði verið størri um summarið og minni um veturin og sostatt hóskað til ferðamannamynstrið. Eisini høvdu vit sloppið

undan eins og nú at avlýst partar av summarsiglingini fyrri at uppná leigumál fyrri nNorrunu við tað, at Smyril um neyðugt kundi traðkað til fyrst og síðst í summarsöngini.

Føroyski fiskauðflutningurin fer til flestu lond í Vestureuropa, meðan innflutningurin fyrri tað mesta kemur úr Danmark og nakað úr Hollandi og kanska Bretlandi. Ferðafólkasamskiptið við útheimin er fyrri størsta partin við Danmark. Havandi hesar tørvir í huga vildi eg mælt til at siglt Tórshavn — Newcastle — Oostende — Esbjerg — Tórshavn eina ferð um vikuna. Fyrstu vikuna aftan á heyst-, jóla- og páskafrítíðirnar hjá skúllum tó Tórshavn — Esbjerg — Oostende — Newcastle — Tórshavn. Henda rundferð tekur 4–5 samdøgur, so mogleiki er eisini fyrri at sigla til aðrar havnir eftir tørv, eg hugsu um eitt nú Lerwick, Stavanger og Bergen. Eisini kundi skipið siglt innanoyggja 1–2 dagar um vikuna og harvið spart umskiping í Havn av góðskum millum útland og Norðoyggjar, Sandoy og Suðuroy. Ein annar fyrimunur við at hava skipið í Føroyum einar 2 dagar um vikuna er effektivari nýtsla av trailarum við tað, at teir ikki nýtast at vera í Føroyum í eina heila viku í senn, sum annars er neyðugt, um skipið bert stóðgar fáar tímar í Føroyum.

Tá summarsiglingin hjá Norrunu byrjar, kundi Smyril farið í dokk og síðan avlýst Teistan í innanoyggjasiglingini, meðan hann fer í dokk. Eisini hevur Strandferðslan havt ætlanir frammi um at seta

Smyril í summarsigling millum Skotland, Føroyar og Ísland. Hetta við Íslandi trúgvi eg onki upp á, tí tað fer bert at fara til kapping við Norrunu í staðin fyrri samstarv, men ein túrur til Scrabster um vikuna hevði verið sera hentur. Ein annar mogleiki hevði verið at leiga Teistan út um summarið, tá eftirspurningurin eftir ferjum man vera stórrur. Sjálvur haldi eg, at Norruna skal varðveita sína núverandi summarferðætlan, meðan Smyril átti at gjørt ein túr til Scrabster um vikuna í sama tíðarskeiði í samstarvi við Smyril Line.

Til seinast kundi eg hugsað mær at spurt Javnaðarflokkin og Tjóðveldisflokkin, hví teir ikki gretta eitt orð um siglingarmálið longur. Einaferð var hetta málið nóð stórt til at elva til einasta lögtingsval í úrtíð í Føroya søgu. Atli Dam og Tummás Arabo mettu enn, at millumlandasigling ferðamannasigling kundi gerast ein nýggj týðandi vinnugrein fyrri føroyingar, væl at merkja, um vit skundaðu okkum, áðrenn útlandingar fóru av stað við øllum fyrri nosini á okkum. Fortreytirnar eru ikki broyttar síðan tá, tí vit hava framvegis onki ferðamannaskip og onga trailaraferju í sigling upp á Føroyar um veturin. Eisini eru hesir báðir flokkar í líka stórum landsstýrismeirluta, sum í 1980. Verður Teistin seldur nú, kann tað tí ikki merkja annað, enn at hesir flokkar hava givið Fólkaflakkinum rætt í hansara stóðu í siglingarmálinum.

Eptot

Demokrati og EDBRegistre

Menneskehedens økonomiske historie er en lang betænkning om, hvordan mennesket ved at producere bedre og bedre redskaber har været i stand til at foregå sin produktivitet og skaffe sig behageligere livsvilkår ved at øge den materielle velstand.

Der findes ingen naturlig grænse for denne velstands og produktivitetshøjelse. Kun når mennesket selv beslutter, at nu er det produktivt eller velstående nok, så sættes der grænser for velstandsudviklingen eller holdes der pauser i produktionsracet. I sidste ende er det altså menneskets livsholdning der bestemmer, hvilke redskaber, der skal udvikles, og hvordan de skal benyttes.

Stenoksen er et redskab, der kan bruges til at producere træ-kanoeer med. Men den kan også benyttes til at skaffe sig magt over andre mennesker. Radioen kan være et redskab til at skaffe sig adspredelse eller informationer med. Men den kan også være et middel til at beherske en hel befolkning med.

Den elektroniske databehandling — EDB — kan være et meget effektivt redskab i hænderne på dem, der vil øge produktiviteten, men derved bliver EDB også farligt våben i hænderne på dem der vil misbruge EDB til at styre andre menneskers beslutninger.

I hænderne på de få skrupelløse kan EDB være livsødelæggende og helbredstruende for de mange. Menneskets livsholdning er ikke blot en personlig sag.

Den påvirkes i høj grad af det miljø og det samfund, som mennesket er omgivet af. Men i sidste ende er det selvfølgelig det enkelte menneske, der har ansvaret for valget af livsholdning. Det menneskelige samfund består af enkelt individer. Og enkelt individernes beslutninger bestemmer hvordan det samfund bliver, som omgiver og påvirker det enkelte menneske.

Historien lærer os, at der er mange forskellige typer af samfund og mange mulige måder at organisere samfundets produktion og beslutninger på. Det vil være uoverkommeligt her at beskrive dem alle. Og da de uden undtagelse kan beskrives som mellemformer mellem de to yderformer, det humanistiske samfund (demokratiet) og det fascistiske samfund (diktatu-

ret), så skal jeg nøjes med kort at beskrive de karakteristiske træk ved disse to samfundstyper.

Når man stiller spørgsmålet om man har pligt til at lade sig EDB-registrere, så vil svaret nemlig afhænge af hvilket samfund man befinder sig i og hvilket samfund man ønsker.

I det demokratiske samfund stræber man efter at sikre alle samfundsmedlemmer størst mulig frihed til selv at træffe beslutninger om hvordan de vil bruge deres begrænsede liv. Man stræber efter lighed, det vil sige at alle samfundsmedlemmer får samme frihed. Og man betragter alle samfundets medlemmer som ligeværdige individer og beslutningstagere, således at alle bliver fuldgode medlemmer af samme samfund. Det sidste plejer man at kalde »broderskab«. For at alle kan deltage jævnyrdigt i beslutningsprocessen må enhver have adgang til at skaffe sig informationer om det han ønsker, og alle må have samme adgang til at skaffe sig viden.

Det demokratiske samfund må derfor være et »åbent« samfund, hvor beslutninger, viden og magt ikke kan monopoliseres eller blive et redskab i hænderne på nogle få. Det er demokratiet ide, at samfundsmedlemmernes frihed bliver maksimal, når magten sønderdeles meget mulig og alle får lige meget magt.

Det totalitære samfund er demokratiet modsætning. Her stræber man efter at koncentrere al magt i hænderne på en enkelt person (diktatoren, føreren). Fascismen er den grundholdning, der tilstræber at skabe den størst mulige magtkoncentration ved brug af ethvert muligt middel (inklusive vold, terror, propaganda, løgn, mord og krig).

Diktaturets ide er, at al magt og viden skal monopoliseres, således at alle beslutninger i sidste instans træffes i henhold til en mands vilje. Denne ene mand får derved den største mulige frihed, medens alle andre samfundsmedlemmer i virkeligheden berøves deres frihed.

Dette samfund bygger med andre ord på den størst mulige ulighed mellem medlemmerne. Det totalitære samfund bliver herved et »lukket« samfund, hvor alle (undtagen diktatoren) bliver styret af andre og hvor ingen har

ansvar for sig selv. Alle (undtagen diktatoren) er kun »ansvarlige« opfejder, det vil sige overfor sin nærmeste fører eller chef i et hierarkisk system med diktatoren i toppen af magt-pyramiden.

Beslutninger træffes her i systemets top og modtages af underordnede som ordre, der skal adlydes blint og uden diskussion. Diktatoren er pr. definition alvidende og ufejlbarlig. Han har i sidste ende ansvaret for alle andre — og han må derfor overvåge enhver, kontrollere hvad de siger, mener og gør og udøve en passende censur og dressur af sine undersåtter.

De er i princippet alle hans »ejendomme«, som han kan disponere over som det passer ham, så længe de ikke gør oprør eller myrder ham. Redskaberne er naturligvis i sig selv, hverken »gode« eller »onde«, men den måde de anvendes på kan være demokratisk eller fascistisk.

Hvis man ønsker at bevare eller udbygge demokratiet, så må man altså løbende sikre, at samfundets redskaber anvendes således, at de ikke lægges i hænderne på nogle få, der kan misbruge dem som våben imod de andre.

Og man må hele tiden sikre, at anvendelsen af redskaberne ikke skaber magtkoncentrationer i samfundet, for sådanne magtkoncentrationer har en tendens til at vokse sig stærkere og stærkere i kraft af de redskaber, som har skabt dem.

EDB kan være et redskab til at behandle informationer med. Men EDB kan også være et våben i hænderne på de få, hvor med de kan tiltinge sig magt på de manges bekostning.

I det demokratiske samfund er der ingen brug for centrale EDB-registre og personkartoteker med hemmelige oplysninger, for her er viden tilgængelig for alle, og enhver træffer beslutninger for sig selv.

I det demokratiske samfund har man derfor aldrig pligt til at lade sig registrere i et centralt EDB-register, og her kan man kun tænke sig offentlige EDB-registre, hvis alle borgere får samme ret til at benytte registreret oplysninger.

I det totalitære samfund har man pligt til at lade sig EDB-registrere, hvis ens chef eller samfundets øverste magthaver kræver det. Her ejer

Framhald á síðu 14

DYPPID Í DYRLIPS

MÁLING
TIL ØLL
ENDAMÁL

ABC
MÁLING

Uppl. á Hális - TLF. 18789
Tórshavn